

TEDENSKE SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto IX.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1933

Štev. 38.

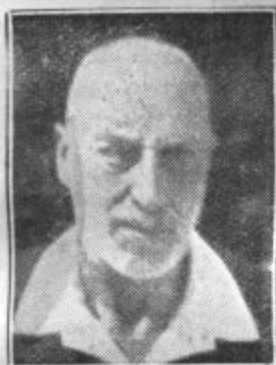
Visokošolec Vladimir Štrekelj

Pilot Viktor Nikitin

Mehanik Spiro Trkulja

Graščak Ivan Kostler

Učiteljica Ivanka Pillerjeva

Trgovec Ivan Šušnj

Bančni uradnik Georg König

Trgovec Anton Lušin

ZRTVE LETALSKE NESREČE PRI STUDENCU

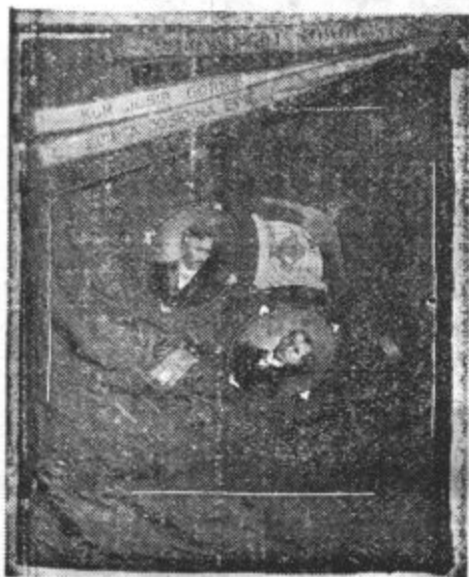

Rudolf Lunder

Petindvajsetič praznuje letos ves naš narod žalostni jubilej tiste krvave septembrske nedelje, ko sta v Ljubljani padla kot žrtvi pobesnele avstro-ogrške soldateske dva mlada slovenska fanta in orošila s svojo krvjo naša tla. Kri je tekla pred 25 leti v Ljubljani in s krvjo si je tedaj slovenski narod zapisal v zgodovino svojo odločno voljo v borbi za dosego svoje narodne svobode. Kakor je spomin na 20. september 1908 žalosten, vendar pa je tudi svetel, zakaj ravno krvavi dogodki meseca septembra 1908 v Ljubljani v zvezi z dogodki 12 dni poprej v Ptujju ter v drugih slovenskih mestih, so zbudili v slehernem Slovencu, ki je morda še upal na pravičnost Avstrije v narodnem oziru in na državljansko enakopravnost pred zakonom, spoznanje, kako je bilo to vse le utvara, s katero je hotela Avstrija uspavati Slovence in omogočiti ponemčenje našega naroda in naših krajev. Strelji v Ljubljani so razbili tedaj zadnje upanje slovenskega naroda v

Veličasten pogreb žrtev

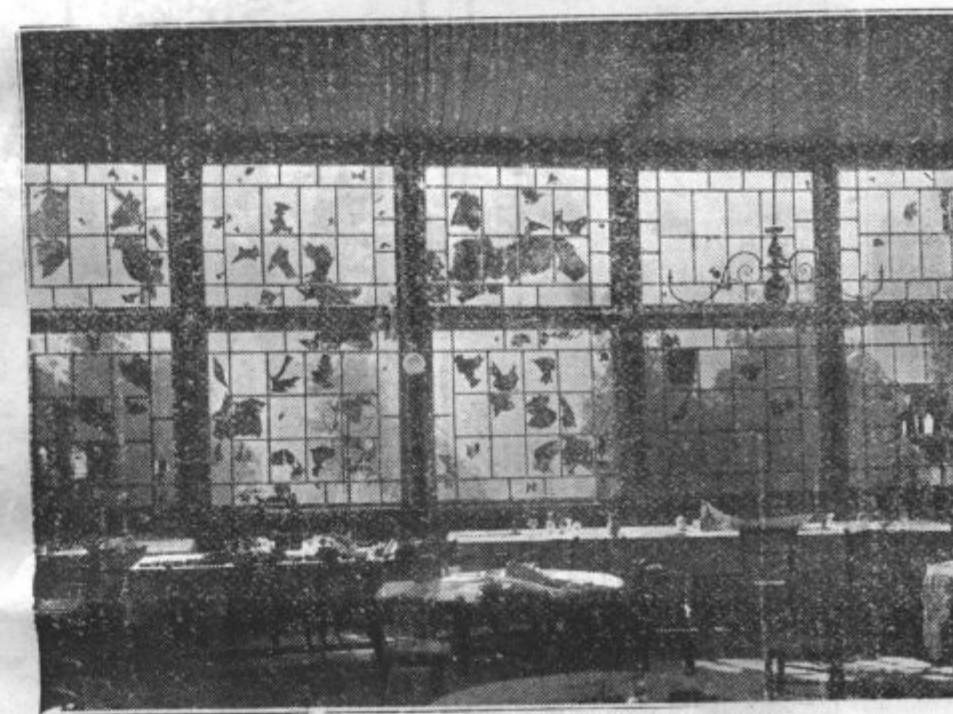

Prapor društva Lunder-Adamič v Clevelandu

Ranjenci v bolnici

možnost mirnega sožitja z Nemci pod avstrijsko vlado. Ob 25 letnici teh dogodkov je važno, da obnovimo spomin in si pojasnimo iz zgodovine, zakaj je do teh dogodkov prišlo. Ob začetku tega stoletja so avstrijski Nemci pričeli s temeljitejšim in z bolj energičnim izvajanjem svojega starega načrta, namreč da prodro kot narod do Jadranskega morja ter da razširijo svoje narodnostno ozemlje do Trsta. Ovira se jim je tedaj zdela malenkostna. Saj je bil napoti samo mali slovenski narod, o katerem so mislili, da mu ne bo možno dolgo braniti se, ker jim je bil politično izročen v oblast. Toda odpor slovenskega naroda je bil huji in se je pri Nemcih zato še stopnjevalo staro sovraštvo do nas. Ogorčenje po ptujskih dogodkih je bilo največje v Ljubljani. Prišlo je do septembrskih demonstracij, pri katerih so izginili v eni sami noči prostovoljno ali neprostovoljno vsi nemški napisi in so bile razbite šipe nemške »Kazine«.

Od demonstrantov razbita okna nemške Kazine

Nagrobni spomenik žrtvam

Luža krvi na Pogačarjevem trgu, kjer je nevarno ranjen obležal dijak Božidar Borštnik

V nedeljo 20. septembra 1908 dopoldne je bil sprva v Ljubljani mir. Oblast je bila sicer mestni policiji vzeta, novo policijsko poveljstvo pa je poslalo na najbolj ogrožene točke nemške vojske pod vodstvom zagrizenega Nemca Mayerja. Vojaštvo je v nedeljo 20. septembra 1908 priredilo po Ljubljani prave manevre, ki so seveda izzivali protidemonstracije. Skoraj po vsem mestu so vojaki belgijskega pešpolka, pa tudi domobranci in dragonci razganjali demonstrante, jih surovo pretepali, pri čemer so se s svojo surovostjo odlikovali tudi častniki, ki so bili ljudi kar s sabljami. Okrog 9. zvečer je poročnik Mayer pred Kresijo ukazal, naj vojaki streljajo v množico kljub protestu vladnega zastopnika. V množico je bilo oddanih sedem streliv. Smrtno ranjena sta se zgrudila dva: 15 letni Ivan Adamič, četrtošolec in 24 letni tiskarski strojnik Rudolf Lunder. Adamič je bil ustreljen v pljuča, Lunder, ki se sploh ni udeleževal demonstracij in se je vračal s proslave 40 letnega obstoja grafične organizacije, pa v hrbet.

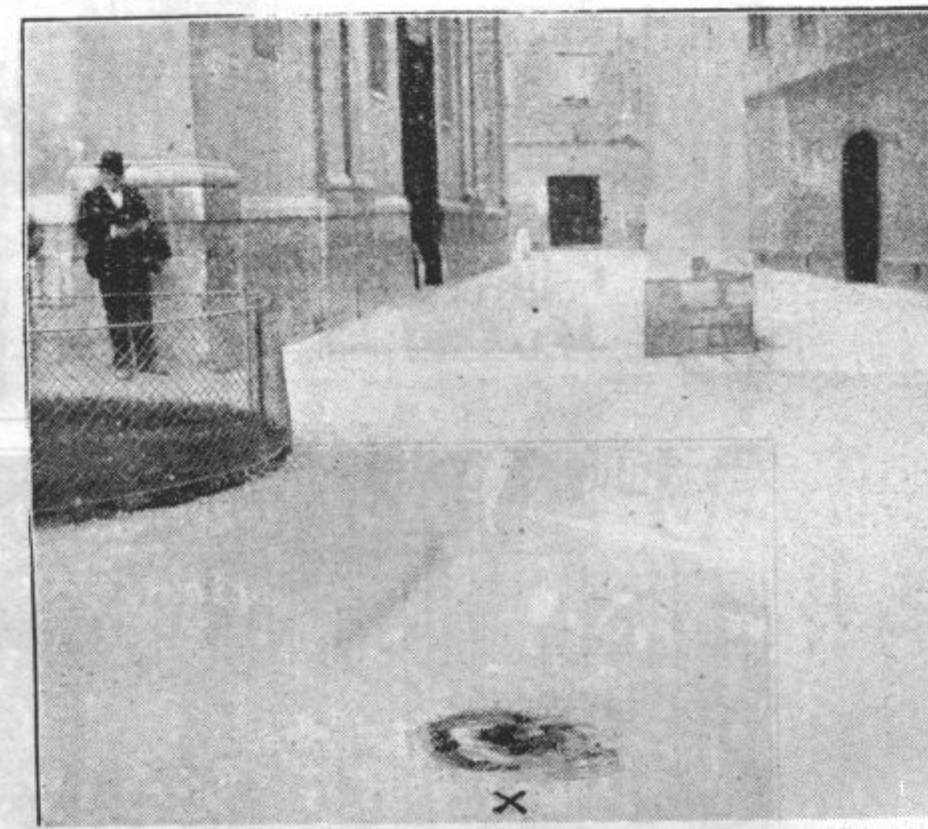

Medaljon, vzidan v obok med bolnico in škofjasko palačo. Spredaj desno Lunder, zadaj pa Adamič.

Lunder in Adamič na mrtvaškem odru

Adamič se je opotekel na Pogačarjev trg pred škofijo, kjer se je zgrudil. Njega in Lundera so privlekli v vežo gostilne »Pri Kolovratu«, kje sta oba takoj izdihnila. Nevarno ranjenih je bilo pri teh streljih še šest oseb, ki pa so k sreči pozneje vsi okrevali. Ogorčenje je bilo velikansko. Ogorčenje je združilo ves narod in zahtevalo zadostno ščenje za padle žrtve in vsa ogromna ponižanja ter pestitve, ki jih je moral slovenski narod pri teh dogodkih prenesti. Podlost avstrijske vlade, avstrijskih Nemcev in nemškega tiska pa je bila po teh dogodkih še večja. Toda slovenski narod je našel v bridkosti nad krivico, ki se mu je pripetila, simpatije tam, kjer jih je mogel najti, pri drugih slovanskih narodih in pri nenemškem prosvitljenem svetu. Složen nastop vseh Slovencev pri teh dogodkih in v odgovor nemškemu nasilju so Slovenci podvojili narodno-obrambno delo in delo za politično osvoboditev izpod Nemcev, delo, ki je bilo kronano že čez deset let z razpadom avstro-ogrške monarhije in ustanovitvijo svoje lastne države.

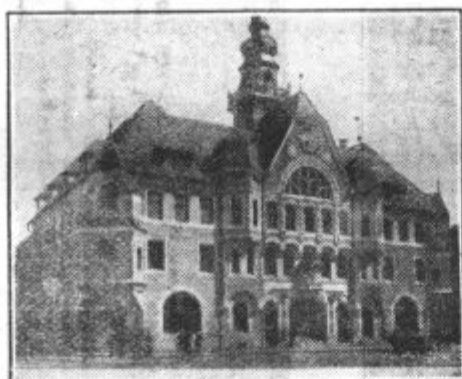
Prehod med škofijo in stolno cerkvijo z mlako krvi, kjer je padel Rudolf Lunder

Narodno slavlje v Ptujju

Slika levo: Minister dr. Albert Kramer govori s tribune pred magistratnim poslopjem. Na levi sta zastopnik Nj. Vel. kralja podpolkovnik Sarac in ljubljanski župan dr. Dinko Puc, na desni pa minister za socialno politiko Ivan Pucelj. — Prva slika spodaj desno: Ministra dr. Kramer in Ivan Pucelj z drugimi odličnimi gosti na čelu spreveda. Ulica je tesna, zato v njej ni bil dovoljen špaliir gledalcev. — Druga slika spodaj desno: številni sokolski prapori v sprevodu.

Ptujsko mestno
načelstvo

Mestna cerkev
v Ptujju

Pogled na del
ljudskih množic

